

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätts dom den 30 december 2025 i mål nr B 17510-25, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 1)

Klagande och motpart (Åklagare)

Kammaråklagare Charlotte Frisack Brodin
Åklagarmyndigheten
City åklagarkammare i Stockholm

Klagande och motpart (Målsägande)

Sekretess, se Partsbilaga sekretess

Ombud och målsägandebiträde: Advokat Oscar Rådberg

Klagande och motpart (Tilltalad)

PATRIK Johan Havander, 19661013-3958
Frihetsberövande: Häktad

Ombud och försvarare: Advokat Hanna Lindblom

SAKEN

Våldtäkt

HOVRÄTTENS DOMSLUT

- Hovrätten ändrar tingsrättens dom på det sättet att hovrätten bestämmer det skadestånd som Patrik Havander ska betala till målsäganden Sekretess (NN1) till 245 500 kr samt ränta enligt 6 § räntelagen från den 13 september 2025 tills betalning sker.
- Patrik Havander ska vara häktad tills fängelsestraffet får verkställas.
- Med ändring av tingsrättens beslut om kvarstad förordnar hovrätten att den tidigare beslutade kvarstaden ska bestå till ett belopp om 245 500 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 13 september 2025 till dagen för hovrättens dom. Kvarstaden avseende detta belopp ska gälla till dess att två månader gått sedan hovrättens dom vunnit laga kraft i frågan om skadestånd eller verkställighet dessförinnan skett.

4. Det som tingsrätten har beslutat om sekretess ska fortfarande gälla. Samma sekretessbestämmelser ska även i fortsättningen vara tillämpliga på motsvarande uppgifter, vilka i hovrätten har lagts fram vid den del av huvudförhandlingen som har hållits inom stängda dörrar, liksom på uppgifterna i partsbilagan till denna dom.

5. Oscar Rådberg får ersättning av staten med 86 738 kr. Av beloppet avser 65 040 kr arbete, 4 350 kr tidspillan och 17 348 kr mervärdesskatt. Av denna kostnad och kostnaden i hovrätten för det tidigare målsägandebiträdet ska Patrik Havander betala tillbaka 68 000 kr till staten.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Åklagaren och målsäganden har yrkat att hovrätten ska skärpa påföljden.

Patrik Havander har yrkat att hovrätten ska frikänna honom och lämna målsägandens enskilda anspråk utan bifall. Han har vidare yrkat att hovrätten i vart fall ska lindra påföljden och sätta ned skadeståndet till målsäganden såvitt gäller ersättningen för förlorad arbetsinkomst.

Part har bestritt motparts ändringsyrkande.

Åklagaren och målsäganden har godtagit tingsrättens bedömning i skuldfrågan, men vidhållit att målsäganden befann sig i en särskilt utsatt situation på grund av både berusning och sömn.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Utredningen i hovrätten

Hovrätten har tagit del av samma utredning som tingsrätten. Tilläggsförhör har hållits med målsäganden och vittnet David Watts. Dessutom har ny bevisning enligt nedan åberopats.

- Partssakkunnigförhör med, och ett sakkunnigutlåtande av, specialistläkare i rättsmedicin Martina Olsson Frisk angående kroppsbesiktningen av målsäganden.
- Vittnesförhör med Sekretess, som tidigare var målsägandens chef. Han har i huvudsak hörts om målsägandens anställning och närvaro på arbetsplatsen under tiden kring händelsen.
- Meddelanden, chattar, samtalslogg och sökningar från målsägandens telefon.
- Sakkunnigutlåtande från Nationellt Forensiskt Centrum (NFC) angående bland annat var Patrik Havanders DNA och sperma har hittats vid analys av målsägandens trosor, ett madrasskydd, etc.
- En artikel om alkoholinducerad minnesförlust.
- En artikel om hur en s.k. oura ring fungerar.

Skuld och brottsrubricering

Hovrätten gör inte några andra bedömningar än de som tingsrätten har gjort i frågan om skuld. Särskilt mot bakgrund av den nya bevisningen gör dock hovrätten följande tillägg till vad som framgår av tingsrättens dom.

Försvaren har gjort gällande att målsägandens uppgifter inte är tillförlitliga eftersom hon befann sig i ekonomiskt trångmål och därför hade ett särskilt intresse av att få skadestånd från Patrik Havander. Målsäganden har tillstått att hennes ekonomi var pressad vid tidpunkten för händelsen. I målet finns utredning innebärande att målsäganden med väninnor har skrivit om möjligheten att få skadestånd av Patrik Havander och att hon har gjort sökningar på ChatGPT för att informera sig om bland annat ersättningsnivåer. Hovrätten kan dock konstatera att konversationerna och sökningarna skett utifrån att målsäganden också gett uttryck för att hon utsatts för ett verkligt övergrepp. Den omständigheten att målsäganden har önskat få skadestånd och informerat sig om förutsättningarna för det är inte anmärkningsvärt och försvagar inte bevisvärdet av de uppgifter som hon har lämnat.

Det har i hovrätten kommit fram att målsäganden var sjukskriven vid tidpunkten för händelsen och hade varit så från slutet av mars 2025. Målsäganden har under tilläggsförhöret uppgett att hon till följd av en konflikt med sin arbetsgivare hade fått beviljat sjukskrivning till och med september 2025, men att hon från och med oktober samma år var sjukskriven pga. sitt mående till följd av den åtalade gärningen. Vad hon har uppgett stämmer överens med ett läkarintyg om hennes mående efter gärningen och anledningen till hennes fortsatta sjukskrivning. Vad som således har kommit fram om målsägandens sjukskrivning ger inte skäl att ifrågasätta tillförlitligheten av hennes uppgifter om vad hon minns från den aktuella natten och morgonen.

Patrik Havander har i hovrätten åberopat ytterligare en artikel om alkoholinducerad minnesförlust. Även med beaktande av den ansluter sig hovrätten till tingsrättens bedömning av vilka slutsatser som kan dras av att målsäganden har minnesluckor från kvällen. David Watts har under tilläggsförhöret bekräftat tidigare lämnade uppgifter om målsägandens tillstånd. Vad partssakkunnig Martina Olsson Frisk har anfört utesluter inte vad David Watts har berättat och förtar inte på något beaktansvärt sätt

värdet av utredningen till stöd för åtalet. David Watts uppgifter är förenliga med utredningen i övrigt och hovrätten tillmäter, liksom tingsrätten, hans uppgifter ett högt bevisvärde. Hovrätten delar tingsrättens bedömning att åklagaren har styrkt att målsäganden, under det att de sexuella aktiviteterna ägde rum, var så berusad att hon inte fritt kunde ta ställning till om hon ville delta i det sexuella umgänget.

Åklagaren har påstått att målsäganden även på grund av sömn befann sig i en särskilt utsatt situation. Hovrätten gör bedömningen att åklagaren inte har styrkt att målsäganden var sovande under det att de sexuella aktiviteterna pågick. Det är dock utrett att målsäganden sov både dessförinnan och efteråt. Särskilt sett till målsägandens berusningsgrad samt vittnenas uppgifter om hennes tillstånd måste målsäganden ha varit påverkad av sömn, även om hon just under de sexuella handlingarna befann sig i ett sömndrucket tillstånd (se prop. 2012/13:111 s. 112).

På sätt tingsrätten anfört krävs inte för att målsäganden ska anses ha varit i en särskilt utsatt situation att hon helt saknade förmåga att värja sig eller att kontrollera sitt handlande. Med den utgångspunkten finner hovrätten det sammantaget styrkt att målsäganden på grund av berusning och sömn i direkt anslutning till gärningen hade så klart begränsade möjligheter att freda sin sexuella integritet att hon ska anses ha varit i en särskilt utsatt situation. Det är också styrkt att Patrik Havander hade uppsåt i förhållande till målsägandens berusning och sömndruckna tillstånd samt att han, för genomförande av de sexuella handlingarna, otillbörligt utnyttjade att hon till följd därav befann sig i en särskilt utsatt situation.

Liksom tingsrätten finner hovrätten att gärningen ska rubriceras som våldtäkt av normalgraden.

Tingsrättens dom ska därmed inte ändras vad gäller att Patrik Havander ska dömas för våldtäkt.

Straffmätning och påföljd

Hovrätten ansluter sig till tingsrättens bedömning att annan påföljd än fängelse är utesluten. Patrik Havanders agerande innefattar att han, medveten om målsägandens tillstånd, bjöd in Sasa Drakulic för sexuella aktiviteter med henne. Som ytterligare ett led för att möjliggöra det tillsåg han att David Watts lämnade bostaden utan målsäganden. Han har därefter utnyttjat målsägandens särskilt utsatta situation. Enligt hovrätten är straffvärdet av gärningen högre än vad tingsrätten har funnit och överstiger fängelse tre år.

Vid straffmätningen ska emellertid även beaktas att övervägande skäl talar för att Patrik Havander vid händelse av fällande dom kommer att skiljas från sin anställning. Efter beaktande härav bör fängelsestraffets längd bestämmas till tre år.

Tingsrättens dom ska därmed inte heller ändras när det gäller fängelsestraffets längd.

Skadestånd och kvarstad

Vid denna utgång i ansvarsdelen råder inte någon tvist om skadeståndet vad gäller ersättning för kränkning, sveda och värk samt utlägg. Inte heller råder tvist om sättet att beräkna ränta. Frågan är i vad mån målsäganden ska tillerkännas begärd ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Målsäganden har visat att hon vid tidpunkten för gärningen hade en anställning med den lön som hon har påstått. Hon har också visat att hon under den tid för vilken hon begärt ersättning för förlorad arbetsinkomst, den 1 oktober 2025 till den 31 december 2025, sjukskrivits till följd av sitt mående efter gärningen. Det står dock också klart att målsäganden vid tidpunkten för gärningen redan hade varit sjukskriven sedan slutet av mars 2025. Om en person är sjukskriven sedan en längre tid hör den inkomstnivå som följer på sjukskrivningen till vad som kan sägas vara den normala bakgrunden.

Målsägandens sjukskrivning före gärningen har varit så pass långvarig att det, om det inte finns utredning som talar i annan riktning, får antas att hon skulle ha fortsatt att vara sjukskriven även om brottet inte hade begåtts. (Jfr J. Hellner och M. Radetzki, Skadeståndsrätt, Norstedts Juridik, JUNO, version 12, publicerad digitalt 2023 s. 204 f.)

Målsäganden har berättat att det var ett alternativ för henne att börja jobba igen i oktober 2025 eftersom den tidigare sjukskrivningsperioden löpte ut då och hon hade fått ont om pengar. Hennes berättelse innebär att hon själv hade tänkt på att återigen börja arbeta på sin tidigare arbetsplats, men inte vidtagit några faktiska åtgärder i den riktningen. Hennes tidigare chef har vittnat om att det kring tidpunkten för gärningen inte fanns några planer på att målsäganden skulle återgå i arbete bara ett par veckor senare. Målsäganden och vittnet har samstämmigt berättat att målsägandens anställning upphörde den 11 november 2025 genom en överenskommelse mellan målsäganden och arbetsgivaren.

Utredningen visar att målsäganden redan före gärningen hade besvär som föranledde sjukskrivning. Det är dock övervägande sannolikt att målsägandens nya besvär, som beskrivs i läkarintyget, har utlösts av gärningen (se NJA 1992 s. 740). En personskada som skulle kunna berättiga till ersättning för inkomstförlust är således i och för sig för handen. Utredningen talar emellertid för att målsäganden inte skulle ha gått tillbaka till den tidigare arbetsplatsen, även om gärningen inte hade inträffat. Hon har inte heller fört sin talan på sådant sätt att hon har gjort sannolikt att hon, om det inte hade varit för gärningen, skulle ha fått en annan anställning innan årsskiftet. Målsäganden har således inte styrkt att hon till följd av gärningen gått miste om inkomst. Tingsrättens dom ska därmed ändras på så vis att målsäganden inte tillerkänns någon ersättning för förlorad arbetsinkomst.

På de skäl som tingsrätten har anfört ska den tidigare kvarstaden bestå, dock med den justering av beloppet som följer av hovrättens bedömning av målsägandens rätt till skadestånd. Kvarstaden ska tidsbegränsas på det sätt som framgår av domslutet.

Sekretess

Sekretess ska fortsätta att gälla på uppgifter om målsägandens hälsa i läkarintyg och på uppgifter om, eller som kan avslöja, målsägandens identitet. Detta innefattar att sekretessbestämmelsen i 35 kap. 12 § offentlighets- och sekretesslagen ska fortsätta att vara tillämplig på uppgifter om vittnet Sekretess, som kan leda till att målsägandens identitet går att klarlägga.

Häktning

För brottet är inte föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år och sex månader. Det är inte uppenbart att risk saknas för att Patrik Havander i frihet undandrar sig straff. Skälen för häktning uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för honom. Patrik Havander ska därför vara kvar i häkte till fängelsestraffet får verkställas.

Målsägandebiträdets ersättning och återbetalningsskyldighet

Oscar Rådberg, som är nytt målsägandebiträde i hovrätten, har begärt ersättning för bland annat arbete under 57,5 timmar. Även med beaktande av den utredning som har tillkommit i hovrätten kan målet inte anses särskilt omfattande eller komplext. Med hänsyn härtill och uppdragets art är han skäligen tillgodosedd med ersättning för 40 timmars arbete. Vad han i övrigt har begärt i ersättning är skäligt.

Tingsrättens dom ändras endast såvitt gäller skadeståndet. I ansvarsfrågan har således ingen av parterna haft framgång med sitt överklagande. Åklagarens och målsägandens överklaganden angående påföljden är betydligt mer begränsat än Patrik Havanders överklagande i skuldfrågan. Med hänsyn till utgången i målet och Patrik Havanders ekonomiska förhållanden ska han åläggas att till staten återbetala den större delen av kostnaden för målsägandebiträderna i hovrätten. En nedsättning med en fjärdedel av kostnaden ska dock ske mot bakgrund av att inte heller hans motparter har haft framgång med sina överklaganden i ansvarsfrågan. (Se 31 kap. 10 § rättegångsbalken samt NJA 1983 s. 899 och NJA 1997 s. 723.)

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2 april 2026.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Joakim Zetterstedt och Malin Käll, referent, tf. hovrättsassessorn Mickaela Jenseg samt nämndemännen Jabin Ezdani Khan och Maarit Hessling.

Avräkningsunderlag, se bilaga

PARTER OCH DOMSLUT

Patrik Havander

Parter

Tiltalad

PATRIK Johan Havander, 19661013-3958
F.n. Häktet Kronoberg

Försvarare

Advokat Hanna Lindblom
Advokatfirman Althin HB
Svartmangatan 9, 111 29 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagare Tove Forshällen
Åklagarmyndigheten
City åklagarkammare i Stockholm
Box 70296, 107 22 Stockholm

Målsägande

Sekretess

Målsägandebiträde

Advokat Natalie Mihajlovic Kojadinovic
Advokatfirman Libre HB
Bellmansgatan 15 nb, 118 47 Stockholm

Domslut

Brott som Patrik Havander döms för

Våldtäkt, 2025-09-13, 6 kap 1 § 1 st 1 men och 4 men 2 p brottsbalken

Påföljd

Fängelse 3 år

Häktning m.m.

Patrik Havander ska vara kvar i häkte tills fängelsestraffet får verkställas.

Skadestånd

Patrik Havander ska till Sekretess (NN1) betala skadestånd med 358 883 kr

Detta är en avskrift av en elektronisk originalhandling.

Postadress
Box 8307
104 20 Stockholm

Besöksadress
Rådhuset, Scheelegatan
7
Stockholm

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00–16:00

Telefon
08- 561 650 00

E-post
stockholms.tingsratt@dom.se
Webb
www.stockholmstingsratt.se

jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 13 september 2025 till dess full betalning sker. Beloppet avser 225 000 kr för kränkning, 20 000 kr för sveda och värk, 500 kr för taxiutlägg och 113 383 kr för förlorad arbetsinkomst.

Förverkande och beslag

Tingsrätten förordnar om fortsatt kvarstad på så mycket av Patrik Havanders egendom att det till Sekretess (NN1) utdömda skadeståndet på 358 883 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 13 september 2025 tills betalning sker, kan antas bli täckt vid utmätning hos honom. Kvarstaden ska bestå till dess verkställighet kan ske, dock längst två månader efter lagakraftvunnen dom.

Beslaget av två mobiltelefoner, täcke, madrasskydd, kalsonger, påslakan och lakan, beslagtaget hos Patrik Havander, ska bestå tills domen vinner laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas till honom. (Polismyndigheten, 2025-5000-BG111452.1, 2025-5000-BG111592.1, 2025-5000-BG112639.1 och 2025-5000-BG115329.1-10).

Beslaget av underkläder och klänning, beslagtaget hos Sekretess (NN1), ska bestå tills domen vinner laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas till henne. (Polismyndigheten, 2025-5000-BG111369.1-2).

Sekretess

Sekretessbestämmelsen i 21 kap 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig på uppgifter i läkarintyg som har lagts fram vid förhandlingen inom stängda dörrar.

Sekretessbestämmelsen i 35 kap 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig på uppgifter som lagts fram vid förhandlingen inom stängda dörrar och som kan avslöja Sekretess (NN1) identitet samt på hennes identitetsuppgifter i denna dom.

Brottsofferfond

Patrik Havander ska betala en avgift till brottsofferfonden på 1 000 kr.

Ersättning och återbetalning

Natalie Mihajlovic Kojadinovic ska få ersättning av staten med 88 165 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 62 657 kr arbete
- 5 075 kr tidspillan
- 2 800 kr utlägg
- 17 633 kr mervärdesskatt

Patrik Havander ska betala tillbaka 88 165 kr av kostnaderna till staten.

YRKANDEN

Stämningsansökan 2025-12-10, Åtalspunkt 1

Åklagaren har begärt att Patrik Havander ska dömas för våldtäkt enligt 6 kap 1 § 1 st 1 men och 4 men 2 p brottsbalken.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

VÅLDTÄKT (5000-K1034811-25)

Patrik Havander har med NN1 genomfört ett oralt samlag, penetrerat eller vidrört NN1 vaginalt med sin penis samt utfört handlingar jämförliga med samlag genom att penetrera eller vidröra NN1:s kön med sina fingrar och förmått NN1 att ta på Patrik Havanders penis.

Patrik Havander utnyttjade otillbörligt att NN 1 på grund av berusning och sömn befann sig i en särskilt utsatt situation.

NN 1 deltog under alla förhållanden inte frivilligt i samlaget och de sexuella handlingarna.

Det hände den 13 september 2025 på Hedinsgatan, Stockholms stad.

Patrik Havander begick gärningen med uppsåt.

Häktning m.m.

Åklagaren har begärt att Patrik Havander ska vara kvar i häkte tills fängelsestraffet får verkställas.

Skadestånd

Sekretess (NN1) har begärt att Patrik Havander ska betala skadestånd med 358 883 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 13 september 2025 till dess full betalning sker. Beloppet avser 225 000 kr för kränkning, 20 000 kr för sveda och värk, 500 kr för taxiutlägg och 113 383 kr för förlorad arbetsinkomst.

Förverkande och beslag

Åklagaren har yrkat att den tidigare beslutade kvarstaden om 430 500 kr ska bestå till dess verkställighet kan ske, dock längst två månader efter lagakraftvunnen dom.

Åklagaren har yrkat att beslaget av två mobiltelefoner, täcke, madrasskydd, kalsonger, påslakan och lakan, beslagtaget hos Patrik Havander, ska bestå tills domen vinner laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas. (Polismyndigheten, 2025-5000-BG111452.1, 2025-5000-BG111592.1, 2025-5000-BG112639.1 och 2025-5000-BG115329.1-10).

Åklagaren har yrkat att beslaget av underkläder och klänning, beslagtaget hos Sekretess, ska bestå tills domen vinner laga kraft. Det beslagtagna ska därefter återlämnas. (Polismyndigheten, 2025-5000-BG111369.1-2).

3 SKÄL

INSTÄLLNING M.M.

Åklagaren och målsäganden (som härafter benämns NN1) har yrkat enligt vad som framgår av föregående sidor. NN1 biträder åtalet.

Patrik Havander har bestritt ansvar för brott. Han har vidgått visst sexuellt umgänge i form av bl.a. oralsex, men har förnekat att NN1 på grund av berusning eller sömn befann sig i en särskilt utsatt situation samt att umgänget skett utan samtycke från NN1:s sida. Han har förnekat förekomsten av penetration.

Patrik Havander har bestritt skadeståndsskyldighet samt att tidigare beslutad kvarstad ska bestå. Han har dock vitsordat de yrkade beloppen som skäligen i och för sig, liksom sättet att beräkna ränta.

Vidare har Patrik Havander bestritt att beslagen av hans mobiltelefoner ska bestå, men har i övrigt inte haft någon erinran mot åklagarens beslagsyrkanden.

BAKGRUND

Parterna är överens om stora delar av händelseförloppet. Dessa delar vinner även stöd av utredningen i övrigt.

NN1, som är från Finland, befann sig i Stockholm för att hälsa på sin väninna Jenni Penttinen. De gick ut tillsammans kvällen den 12 september och träffade på klubben Noppes Patrik Havander med sällskap. Vid det tillfället var det endast fråga om ett kortare möte. NN1 och Jenni Penttinen talade dock längre med en vän eller bekant till Patrik Havander, David Watts. NN1 och David Watts stötte åter på varandra senare på kvällen och det slutade med att de båda vid 02-tiden blev inbjudna av Patrik Havander att följa med honom hem. De anlände dit cirka kl. 02.30. I lägenheten befann sig inledningsvis NN1, Patrik

Havander och David Watts. Sasa Drakulic, som någon timme senare blev kontaktad av Patrik Havander per sms, anlände till lägenheten cirka kl. 03.50. Sasa Drakulic bad efter sin ankomst David Watts att lämna lägenheten, vilket denne motvilligt gjorde. NN1:s bar under kvällen en s.k. Oura-ring, vilket är en ring som är kopplad till en applikation som mäter bl.a. puls och rörelse. Enligt appen somnade NN1 kring kl. 03.40. Mellan cirka kl. 04.50 och 05.00 samt cirka kl. 05.10–06.00 registrerade appen henne som vaken, med en högre puls och rörelser av hennes kropp, för att därefter åter registrera henne som sovande. Sasa Drakulic lämnade lägenheten runt kvart över sex. NN1 vaknade vid 10.50-tiden i Patrik Havanders gästrum och lämnade lägenheten. Innan hon gick fotograferade hon bl.a. en räkning med Patrik Havanders namn på. Väl hemma hos Jenni Penttinen ringde hon vid 12-tiden ett larmsamtal och uppgav att hon var rädd för att hon blivit sexuellt utnyttjad medan hon sov. Polisen spärrade av Patrik Havanders lägenhet. I denna påträffades bl.a. en blodig tampong i en soptunna i badrummet och lakan och madrassydd i tvättmaskinen. NN1 besökte kvinnokliniken på Södersjukhuset där hon undersöktes. På hennes inre blygdläpp dokumenterades en rodnad på ett område mätande cirka 0,3 x 0,3 cm samt i slidförgården en slemhinnespricka som var cirka 1 mm bred och 0,6 cm lång. Skadornas utseende talade enligt upprättat rättsintyg för att de var färska. Vid en mätning med en alkoholmätare på sjukhuset uppmättes kl. 15.19 alkohol i hennes utandningsluft, motsvarande 0,6 promille i blodet.

UTREDNING

På åklagarens begäran har NN1, Patrik Havander, Jenni Penttinen, David Watts och Sasa Drakulic hörts. Även Isabelle Högbeck, läkare, Södersjukhuset, Magnus Christensson, anställd vid det företag som tillverkar alkoholmätaren som användes på sjukhuset, och Eva Ericsson, kemist, Rättsmedicinalverket, har hörts.

Åklagaren har härutöver åberopat uppspelning av NN1:s larmsamtal samt skriftlig bevisning i form av bl.a. brottsplatsundersökning, rättsintyg och journalanteckningar, analysresultat, rättstoxikologiska yttranden, sms-konversationer, aktivitetsloggar och information från NN1:s Ouraring-app.

NN1 har åberopat samma bevisning som åklagaren samt läkarintyg, lönespecifikationer, beslut om utbetald ersättning och utdrag från Google avseende valutakonvertering.

Patrik Havander har åberopat sakkunnigförhör med Wayne Jones, professor inom alkoholforskning, och vittnesförhör med Rikard Havander, Patrik Havanders bror, samt skriftlig bevisning i form av sakkunnigutlåtande från Wayne Jones, två artiklar om alkoholinducerade minnesluckor och NN1:s registrerade rörelser och puls enligt applikationen Oura. Vidare har en artikel om hjärtfrekvensen vid sexuella aktiviteter och en NFC-rapport om alkohelpåverkan åberopats.

DOMSKÄL

Skuld

Som framgår av inledningen är det kringliggande händelseförloppet utrett. Frågan är vad som närmare inträffade i Patrik Havanders lägenhet.

NN1 har uppgett att hon inte minns någonting efter det att hon pratade med David Watts ute på stan. Hon har ett "flash-minne" från lägenheten där hon sitter i en av Patrik Havanders snurrstolar och skrattar tillsammans med honom och David Watts. Nästa minne hon har är att hon vaknade i lägenheten på en säng i gästrummet. Hon upptäckte då att hon hade sina stringtrosor bak och fram och ut och in och att hennes klänning var upprullad till midjan. Hon kände också en konstig känsla i underlivet. Hon hade mens och såg att hennes blodiga tampong låg slängd på golvet nedanför sängen. Hon blev illa till mods

och undrade vad som hade hänt. För att dokumentera vilken lägenhet hon befann sig i och vad innehavaren hette fotograferade hon bl.a. brev där hans namn framgick. Hon slängde tampongen i en soptunna i badrummet. Hon försökte öppna dörren till Patrik Havanders sovrum men lyckades inte öppna den och upplevde att den var låst. Efter att ha åkt hem till Jenni Penttinen bröt hon ihop. Hon googlade på rättslig hjälp och ringde till slut 112. Hon hade en känsla av att hon hade blivit utnyttjad sexuellt. Hon var inte intresserad av Patrik Havander eller David Watts, som var lika gamla som hennes föräldrar. Hon skulle inte ha haft frivilligt sex med någon hon inte kände när hon hade mens. Hon skulle aldrig ha låtit någon annan dra ut hennes använda tampong, vilket är en väldigt intim handling.

Patrik Havander har i sammanfattning uppgett att han föreslog David Watts och NN1 att de skulle komma hem till honom på ett "naked party" efter rundan på stan. De samtyckte till detta och valde att komma med. Han umgås i kretsar där det ofta förekommer ekivoka fester. Han och hans vänner har ansvarsfulla arbeten och detta är ett sätt att roa sig. Eventuellt sexuellt umgänge sker emellertid sällan och alltid med samtycke. Det är en hedersregel att se till att frivillighet föreligger. Han har inget minne av att de drack alkohol i lägenheten men det är mycket möjligt att han bjöd dem på något att dricka. Patrik Havander och NN1 hade hög energi och var på gott humör. Patrik Havander påminde om att det var ett naked party och bytte om till bara kalsonger. NN1 var glad och sexig. Hon flirtade med honom och dansade och visade vid skilda tillfällen både bröstet och rumpan för honom. De småhånglade vid något tillfälle i hallen. David Watts var däremot tråkig och beskyddande mot NN1. Han försökte upprepat få NN1 med sig därifrån, men NN1 ville stanna kvar i lägenheten. Patrik Havander tolkade det som att David Watts ville ha NN1 för sig själv. Patrik Havander försökte därför bli av med David Watts. När Patrik Havander var på toaletten märkte han att David Watts och NN1 hade förflyttat sig till gästrummet, där NN1 låtsades sova för att bli av med David Watts.

Patrik Havander kontaktade Sasa Drakulic, som är en bekant till honom och som han gärna ville imponera på. Det är riktigt att han skickade de sms till honom som åklagaren har åberopat, med innebörden att han hade en packad finska i bingen som ville ha gruppsex och som låtsassov. Han skäms för hur han uttrycker sig i meddelandena och dessa vidriga meddelanden avspeglar inte hans åsikter eller kvinnosyn. Det handlade om sms mellan två berusade män. Han var emellertid mån om att locka Sasa Drakulic till lägenheten och denne kom också. Sasa Drakulic gick in till gästrummet och övertalade något bryskt David Watts att lämna lägenheten. Denne smällde igen dörren efter sig och tycktes känna sig försmådd. Patrik Havander och Sasa Drakulic satte sig därefter och samtalande någon timme. Patrik Havander började bli trött efter en lång dag och gick in till NN1 och frågade efter hennes planer. Hon sa att hon inte var på partyhumör men öppnade täcket för Patrik Havander som kröp ned hos henne. De började kela med den gemensamma avsikten att försöka ha sex. NN1 tog själv av sig sina trosor. Patrik Havander lyckades emellertid inte få erektion eftersom han hade druckit alkohol. Han tog med NN1:s samtycke ut tampongen och utförde oralsex på henne, vilket hon njöt av. Han ställde sig också så att hon kunde ta på hans penis i syftet att stimulera honom till erektion, vilket hon gjorde. Även detta försök att få honom erigerad misslyckades emellertid. Han räckte NN1 trosorna och lämnade rummet. NN1 var i allra högsta grad vaken och delaktig. Hon var inte berusad utöver det vanliga. Därefter gick han ut till Sasa Drakulic och de satt och pratade en stund till. Han tyckte att det var korkat av honom att vara otrogen eftersom han snart skulle flytta ihop med sin fästmö. Han nämnde detta för Sasa Drakulic. Innan denne gick tittade de in till NN1 som hade somnat. Han städade då upp i lägenheten, tog en sömntablett och gick och la sig.

NN1 har gjort ett trovärdigt intryck och har lämnat en fri och detaljerad berättelse, som i samtliga delar där den har gått att kontrollera vinner stöd av utredningen. Hennes uppgifter om hur hennes kläder satt när hon vaknade och

hur hon fann tampongen på golvet bekräftas av Jenni Penttinens uppgifter och platsundersökningen av lägenheten. Vidare stöder det uppspelade larmsamtalet, i vilket hon framstår som upprörd och ledsen, hennes uppgift om att hon när hon vaknade upp på morgonen trodde att hon blivit sexuellt utnyttjad. Det har inte framkommit några skäl till att hon medvetet skulle lämna falska uppgifter. Såvitt framkommit har inte heller Patrik Havander ifrågasatt hennes uppgifter i och för sig. Hans egen berättelse är förenlig med NN1 uppgifter i de delar hon minns händelseförloppet. Tingsrätten utgår därför i den fortsatta bedömningen från dessa uppgifter, nämligen att NN1 saknar minnesbilder från lägenheten, utöver episoden på snurrstolen, samt att hon morgonen efter vaknade upp i gästsängen med klänningen upprullad och trosorna felvända.

Patrik Havander har som framgår vidgått att han hade det sexuella umgänge med NN1 som påstås i åtalet, med undantag för penetration av NN1:s kön med fingrar eller penis, och vidrörande av hennes kön med sin penis, men har gjort gällande att det sexuella umgänget var frivilligt från bådas parter sida.

Vad gäller då rättsligt? För våldtäkt döms den som, med en person som inte deltar frivilligt, genomför ett vaginalt, analt eller oralt samlag eller en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag. Vid bedömningen av om ett deltagande är frivilligt eller inte ska det särskilt beaktas om frivillighet har kommit till uttryck genom ord eller handling eller på annat sätt. En person kan aldrig anses delta frivilligt om gärningsmannen otillbörligt utnyttjar att personen på grund av bl.a. medvetlöshet, sömn eller berusning befinner sig i en särskilt utsatt situation (se 6 kap. 1 § brottsbalken).

År 2022 genomfördes vissa ändringar i paragrafen. Dessa innebar bl.a. att orala samlag kom att räknas som samlag i paragrafens mening. Med oralt samlag avses i bestämmelsen kontakt mellan könsorgan och mun, dvs. att gärningspersonen med munnen eller tungan berör offrets könsorgan eller att

offret förmås göra motsvarande handlingar med gärningspersonens könsorgan. Som exempel kan nämnas att med tunga vidröra en kvinnas underliv, oavsett om penetration sker eller inte. För att ett vaginalt samlag ska föreligga krävs i straffrättslig mening i princip inte mer än att könsdelarna på en man och en kvinna kommer i beröring. Uttrycket innefattar således inte något krav på att samlaget ska ha fullbordats genom penetration. Samlagsbegreppet enligt lagen är vidare än det vardagsspråkliga samlagsbegreppet.

Straffansvaret omfattar även andra sexuella handlingar som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförliga med samlag. Det är den kränkning som den sexuella handlingen innebär, snarare än handlingens tekniska karaktär, som är avgörande. Ett exempel på en sådan handling är att föra in fingrar i en kvinnas underliv. Däremot brukar i de flesta fall en sexuell handling som består i att onanera en annan persons penis inte anses vara jämförlig med samlag.

Våldtäktsbrottet byggs kring begreppet frivillighet, dvs. kriminaliseringen tar sikte på sexuella handlingar som genomförs med någon som inte frivilligt deltar. Som framgått kan en person aldrig anses delta frivilligt om gärningsmannen otillbörligt utnyttjar att personen på grund av medvetlöshet, sömn eller berusning befinner sig i en särskilt utsatt situation. Det grundläggande skälet till att en person i den situationen inte har möjlighet att samtycka till sexuell samvaro är att denne har klart begränsade möjligheter att freda sin sexuella integritet. För straffbarhet krävs att gärningsmannen ska ha uppnått sitt syfte genom att utnyttja den andres tillstånd. Det ska alltså finnas ett orsakssamband mellan tillståndet hos den mot vilken gärningen riktade sig och dennes deltagande. Det krävs därmed inte att han eller hon helt saknar förmåga att värja sig eller kontrollera sitt handlande. Inte heller krävs, vid tillstånd av berusning, att offret varit så berusat att han eller hon helt saknat förmåga att uppfatta övergreppet.

Åklagaren har i det nu aktuella målet påstått att NN1 befann sig i en särskilt utsatt situation på grund av berusning och sömn. Har då åklagaren lyckats styrka att NN1 befann sig i en sådan situation när Patrik Havander hade sexuellt umgänge med henne?

Åklagaren har i denna del åberopat framför allt analysresultat och rättstoxikologiska yttranden jämte vittnesförhör med Magnus Christensson och Eva Ericsson. Vidare har åklagaren åberopat vittnesförhör med David Watts och Sasa Drakulic. Av bevisningen framgår följande.

Något blodprov togs inte på NN1 förrän kl. 18.45 den 13 september, vilket åklagaren har beklagat. Någon etanol kunde då inte påvisas i NN1:s blod, dock påvisades etanol i hennes urin. Ett utandningsprov togs på NN1 på kvinnokliniken tidigare på dagen, kl. 15.19. Alkoholhalten i hennes utandningsluft motsvarade då enligt sjukhusets journalanteckningar 0,6 promille. Instrumentet som användes omvandlar enligt uppgift från frågeställningen till Rättsmedicinalverket analysvärdet direkt till motsvarande promille alkohol i blodet. Rättsmedicinalverket har i det yttrande som lagts fram utifrån detta beräknat att NN1 kan ha haft en promillehalt om 1,8 promille åtta timmar tidigare, dvs. omkring klockan sju på morgonen. Denna beräkning gäller under förutsättningen att NN1 inte hade druckit någon alkohol efter kl. 06.00 och fram till provtagningen och att upptaget och fördelningen av alkoholen i kroppen hade avslutats kl. 07.00. I ett kompletterande yttrande anger verket att det kan beräknas att alkoholhalten 10,5 timmar tidigare, dvs. vid tjugo i femtiden på morgonen, var omkring 2,2 promille. Den beräkningen gäller under förutsättningen att NN1 inte hade druckit någon alkohol efter kl. 03.40 och fram till provtagningen och att upptaget och fördelningen av alkoholen i kroppen hade avslutats kl. 04.40.

I yttrandet finns vidare en tabell som beskriver de allmänna effekterna av alkohol på vuxna personer med normal alkoholvana. Utifrån dessa allmänna

effekter av alkohol hos vuxna personer med normal toleransnivå har analytikerna bedömt att en person med en blodalkoholhalt om omkring 1,5–2,0 promille normalt sett är mycket kraftigt berusad ("packad"). Av yttrandet, liksom av Eva Ericssons vittnesmål, framgår dock att påverkansgraden är beroende av vilken toleransnivå en enskild person uppvisar och att bedömningen är generell. Det är oklart vilken toleransnivå för alkohol som NN1 har och det saknas utredning om vid vilken tidpunkt hon drack sitt sista glas alkohol. Rättsmedicinalverkets slutsats är således förenad med viss osäkerhet.

Ytterligare en svaghet i bevisningen är det faktum att den aktuella alkoholmätaren, en Lion Alcometer 700, som användes på kvinnokliniken inte ensam är avsedd att användas för att säkerställa bevisning i brottmål utan som ett sållningsinstrument, med viss felmarginal. Såvitt är utrett blåste NN1 bara i instrumentet en gång och även om ingenting talar för att fråga varit om någon felmätning saknas det dokumentation av hur mätningen gick till. Magnus Christenssons uppgifter om att instrumenten kalibreras regelbundet förändrar inte detta. Tillbakaräkningen kan sammantaget inte läggas fram som ett entydigt stöd för NN1:s berusningsgrad. Likväl talar det i stödjande riktning för att NN1 var kraftigt berusad vid tidpunkten för det sexuella umgänget.

Även den omständigheten att NN1 har omfattande minnesluckor från kvällen talar för att hon var kraftigt berusad. Försvaret har åberopat en vetenskaplig artikel om alkoholorsakade minnesluckor och en artikel från Systembolagets hemsida. Vidare har försvaret åberopat ett utlåtande och vittnesmål från Wayne Jones, som är professor på alkoholforskningsområdet. Av bevisningen framgår bl.a. att det faktum att en person har minnesluckor inte är detsamma som att personen har "däckt". Enligt bevisningen är det förmågan att lagra in nya minnen som inte fungerar vid minnesluckor. Även under en pågående minneslucka kan däremot korttidsminnet och andra ganska komplexa funktioner som motorik och språk fungera. Wayne Jones har vidare uppgett att

tabellen i Rättsmedicinalverkets yttrande inte är avsedd att användas som bevisning i brottmål, utan i utbildningssyfte. Det sagda innebär enligt tingsrätten att minnesluckorna inte i sig betyder att NN1 på grund av berusning har befunnit sig i en särskilt utsatt situation. Däremot talar minnesluckorna för att hon varit påverkad av alkohol och haft en promillehalt som i varje fall överstigit 0,6 promille, vilket också framgår av den av försvaret åberopade informationen från Systembolaget. Försvaret har härutöver åberopat en NFC-rapport enligt vilken ett stort antal personer med en promillehalt kring 2,0 av läkare bedömts som ”medelmåttigt påverkade”.

Slutsatsen av det nu sagda är således att den skriftliga bevisningen, jämte vittnesförhören med Magnus Christensson och Eva Ericsson, inte ensam räcker för att bevisa att NN1 befann sig i en särskilt utsatt situation, även om den talar i den riktningen.

Påståendet om kraftig berusning och/eller sömn vid tiden för det sexuella umgänget vinner dock starkt stöd av David Watts och Sasa Drakulics respektive vittnesmål.

David Watts, som alltså följde med NN1 till Patrik Havanders lägenhet, har berättat att NN1 föll av stolen och svimmade kort efter det att de kom till lägenheten. Han har vidare berättat att han och Patrik Havander tillsammans bar NN1 till gästrummet. David Watts höll i hennes armar och Patrik Havander i hennes ben. Enligt David Watts la han henne på sidan för att hon inte skulle kvävas av en eventuell kräkning och satt sedan, eller låg ned i sängen, med NN1 tills Sasa Drakulic kom in och körde hem honom ett par timmar senare. NN1 var under den tiden närmast medvetlös och gick inte att väcka. Hon kunde inte gå eller ta sig därifrån. Han har uppgett att han inte uppfattade NN1 som uppseendeväckande berusad när de kom till lägenheten, dock var hon tvivelsutan berusad. Han utgick dock från att anledningen till att NN1 svimmade var att hon hade druckit för mycket. Han rörde vid henne då och då

för att se om hon hade vaknat till, vilket hon inte hade. NN1 var alltjämt utslagen när han lämnade lägenheten vid halvsextiden på morgonen. Hon reagerade inte när Sasa Drakulic kom in och krävde att han skulle gå.

Sasa Drakulic har berättat att han, när han kom till lägenheten, förstod att det inte skulle bli någon "nakenfest" som Patrik Havander hade uppgett. Han såg att NN1 låg i gästrummet tillsammans med engelsmannen (David Watts). Patrik Havander och han bestämde sig för att engelsmannen måste gå därifrån. Sasa Drakulic gick därför in och körde ut denne. Sasa Drakulic såg inte finskan (NN1) då, bara att hon låg under täcket. Han gick dock in till henne en stund senare och konstaterade att hon sov och att det inte skulle bli någonting. Hon var helt utslagen. Han tog på henne men hon reagerade inte. Hon märkte inte ens när engelsmannen kördes ut. Hon var inte i skick att ha ett samlag. Han sa något i stil med "här blir det ingen fest, hon är helt utslagen" till Patrik Havander. Patrik Havander gick i väg en stund senare, kanske 15–30 minuter senare, och kom därefter tillbaka till Sasa Drakulic efter 15–20 minuter och sa att han måste gå hem. Han var då stressad och sa att han hade "fuckat up".

Både David Watts och Sasa Drakulic är bekanta eller ytligare vänner till Patrik Havander. Även om, som förvaret har framhållit, Sasa Drakulic tidigare varit misstänkt i målet och David Watts upplevde sig som försmådd när han tvingades lämna lägenheten utan NN1, saknas det enligt tingsrätten någon rimlig anledning för dem att under ed lämna falska uppgifter om Patrik Havander eller om NN1:s tillstånd. Med den relation de har till Patrik Havander hade det varit mer naturligt om de hade försökt att skydda honom. Deras berättelser inför rätten har också framstått som självupplevda och icke-inövade. Vidare har de lämnat likartade uppgifter oberoende av varandra. Vissa omständigheter som förvaret har pekat på, som att NN1 borde ha fått blåmärken om hon föll av stolen på ett hårt golv och att David Watts inte minns att NN1 snurrade på en stol, föranleder inte någon annan bedömning av

tillförlitligheten av de samstämmiga uppgifterna om NN1:s tillstånd, nämligen beskrivningen av henne som utslagen.

Jenni Penttinen har, som försvaret framhållit, i sitt vittnesmål uppgett att NN1 var berusad men ”helt ok” när de var ut på stan och att hon inte hade druckit mer än under en vanlig utekväll samt att hon framstod som klar i huvudet när hon kom hem vid lunchtid dagen efter. Detta är dock inte oförenligt med att hon var sovande och kraftigt berusad under morgontimmarna.

Vad sedan gäller Patrik Havanders egna uppgifter kan följande konstateras. Patrik Havander har lämnat en fri berättelse som inte i sig är så osannolik att den utan vidare kan lämnas utan avseende. Dock har den flera logiska luckor. Bland annat stämmer det faktum att han lät NN1 sova kvar i lägenheten dåligt överens med det han påstått om anledningen till att han var stressad när han lämnade gästrummet, nämligen att hans fästmö skulle kunna komma dit och upptäcka hans otrohet. Men framför allt är hans berättelse i flera delar helt oförenlig med det som Sasa Drakulic och David Watts, oberoende av varandra, har berättat. Exempelvis har David Watts förnekat att NN1 skulle ha visat bröstet och rumpan för Patrik Havander under kvällen och Sasa Drakulic har uppgett att han sa till Patrik Havander att det inte blev någon fest eftersom NN1 var utslagen. Sammantaget framstår inte Patrik Havanders berättelse som tillförlitlig.

Patrik Havander har vidgått att han under natten skickade de sms till Sasa Drakulic som åklagaren har åberopat. I sms:en anges bl.a. följande:

”Har naked party” och ”Men med girls” (kl. 03.25)

”Har en engelsman som jag måste skaka av mig” och ”Har en naken packad finska i bingen” (kl. 03.27)

”Kör ut engelsmannen så sätter vi på finskan” (kl. 03.29)

”Hjälp mig engelsmannen är en sån djävla dork o finskan vill bara bli påsatt”
(kl. 03.38)

”Hon vill bara ligga” och ”Hon låssas sover” (kl. 03.39)

”Hon låssas sover i gästrummet men hon vill blir grupppåsatt” (kl. 03.44)

Tingsrätten fäster inget avseende vid de uppgifter som Patrik Havander har lämnat om att det endast rörde sig om ”grabbsnack” och att det var ett sätt att locka Sasa Drakulic till lägenheten, utan att det där skulle förekomma någon sexuell aktivitet. Mot bakgrund av de mycket tydliga meddelandena framstår hans förklaring som verklighetsfrämmande. Meddelandena visar enligt tingsrätten i stället dels att Patrik Havander avsåg att det skulle förekomma sexuellt umgänge med NN1, dels att han hade anledning att misstänka att hon sov.

Tingsrätten gör den sammantagna bedömningen att David Watts och Sasa Drakulics vittnesmål i förening med den skriftliga bevisningen har ett mycket högt bevisvärde i förhållande till frågan om NN1 befann sig i en särskilt utsatt situation vid tiden för gärningen och att Patrik Havanders egna uppgifter och åberopade omständigheter inte förtar värdet av den bevisningen.

Åklagaren och försvaret har i målet ägnat stor uppmärksamhet åt NN1:s Ouraklocka. Appen har som anförts inledningsvis registrerat henne som vaken vid tiden för det sexuella umgänget, såvitt framgått baserat på att det förekommit rörelse samt att NN1:s puls ökat. Åklagaren har pekat på att detta tyder på att NN1 blev sexuellt utnyttjad denna tid, eftersom appen registrerat rörelse trots att NN1 inte minns att hon vaknat. Försvaret har lyft fram att det faktum att NN1:s puls ökade talar för att hon rent faktiskt var vaken och deltog aktivt i umgänget. Tingsrätten konstaterar att det saknas dokumentation om klockans tillförlitlighet samt om vilka faktorer som spelar in när en person registreras som vaken. Vidare saknas det utredning om sannolikheten för att en

sovande persons puls ökar om denne utsätts för ett sexuellt övergrepp. I avsaknad av framför allt det förstnämnda kan tingsrätten inte tillmäta resultaten i appen någon större betydelse i målet.

En berusad person som somnat kan visserligen vakna till. Patrik Havander har emellertid inte beskrivit NN1 som ens omtöcknad. Att NN1 under de 15–20 minuter som gick mellan det att Sasa Drakulic var inne hos NN1, som då var okontaktbar, och det att Patrik Havander gick till gästrummet, skulle ha kvicknat till och mått så bra att hon yttrat ömma ord till Patrik Havander och bjudit in honom till sex håller tingsrätten emellertid för uteslutet. Även i det scenariot att hon skulle ha vaknat till måste hon – mot bakgrund av hennes tillstånd en kort stund tidigare – fortfarande ha varit så berusad att hon inte fritt kunde ta ställning till om hon ville delta i det sexuella umgänget.

Sammantaget finner tingsrätten att det är ställt utom allt rimligt tvivel att NN1 på grund av i varje fall berusning, och sannolikt sömn, befann sig i en särskilt utsatt situation vid tiden för gärningen.

Frågan är då vad som är styrkt i fråga om vad som faktiskt förekom i gästrummet. Åklagaren har åberopat ett rättsintyg som visar på vissa lindriga skador i NN1:s underliv, som enligt intyget skulle kunna tyda på visst trubbigt våld och som starkt talar för att det förekommit en hastig vidgning av hennes slidöppning. Vidare har tingsrätten fäst tilltro till NN1:s och Patrik Havanders uppgifter om att det låg en tampong på golvet när NN1 vaknade. Utöver det nämnda saknas det bevisning som motbevisar Patrik Havanders egna uppgifter. De skador som rättsintyget utvisar är enligt tingsrätten ensamma inte tillräckliga för att med de höga beviskrav som gäller i brottmål styrka att det förekommit penetration med vare sig penis eller fingrar, särskilt eftersom det enligt intyget inte tycks helt kunna uteslutas att skadorna orsakats av ett ovarsamt avlägsnande av tampongen. Läkaren Isabelle Högbäcks uppgifter har inte tillfört något av betydelse. Tingsrätten finner därmed att inget annat är

utrett än det som Patrik Havander själv har vidgått i denna del. Patrik Havander har under förhandlingen förnekat kontakt mellan hans och NN1:s könsorgan och varje form av penetration och hans förnekande är inte vederlagt. Med andra ord ska Patrik Havander hållas ansvarig för att ha utfört oralsex på NN1, ha vidrört hennes kön med sina fingrar samt för att det utan frivillighet förekommit beröring mellan hans penis och NN1:s hand. Det är även utrett att han, som en del av förloppet, dragit ut NN1:s tampong.

För ansvar för våldtäkt krävs det att gärningsmannen begår gärningen med uppsåt. Uppsåtet ska täcka dels det förhållandet att den sexuella handlingen genomförs, dels icke-frivilligheten, i förekommande fall i förhållande till att gärningsmannen otillbörligt utnyttjar att målsäganden på grund av sömn eller berusning befinner sig i en särskilt utsatt situation. Det krävs inte att gärningsmannen själv klassificerar målsägandens situation som särskilt utsatt. Tillräckligt är att gärningsmannen har uppsåt till de faktiska omständigheterna. Uppsåt enligt gällande rätt är fråga om vad man faktiskt insett, inte vad man borde ha insett. De vanliga uppsåtsformerna gäller emellertid. Det innebär att det räcker med s.k. likgiltighetsuppsåt.

Det kan konstateras att redan det faktum att NN1 beskrivits som medvetslös och utslagen, och att Patrik Havander – vilket tingsrätten funnit styrkt – hjälpt till att bära in NN1 i sovrummet, gör att det är mycket osannolikt att Patrik Havander inte skulle ha varit medveten om hennes utsatta situation när han senare gick in till gästrummet. Det finns även andra omständigheter som talar för att han hade ett direkt uppsåt till att ha samlag och handlingar jämförbara med samlag med NN1 genom att utnyttja hennes utsatta situation, nämligen bl.a. de sms han skickade till Sasa Drakulic om NN1 som låtsassovande.

Sammantaget är bevisningen om vad Patrik Havander måste ha insett vid tillfället övertygande. I varje fall måste han ha insett risken för att NN1 inte var förmögen att delta frivilligt. Det har då ålegat honom att förvissa sig om hur

det förhöll sig med den saken, vilket han inte har gjort. Han har således i varje fall varit likgiltig inför att NN1 inte deltog frivilligt. Det har vidare funnits ett orsakssamband mellan NN1:s särskilt utsatta situation och den sexuella handlingen, dvs. Patrik Havander kunde genomföra handlingen på grund av NN1:s utsatta situation.

Patrik Havander har därmed haft uppsåt i förhållande till samtliga moment i gärningspåståendet. Åtalet är således styrkt i enlighet med åklagarens förstahandspåstående.

Rubricering

Som redogjorts för i det ovanstående avses med oralt samlag i våldtäktsbestämmelsen kontakt mellan könsorgan och mun. Detta har Patrik Havander gjort sig skyldig till. Övriga gärningar – som ensamma inte kan anses vara jämförliga med samlag – är en del av våldtäkten, dvs. konsumeras av denna.

Om brottet är mindre grovt tillämpas en lägre straffskala (6 kap. 1 § andra stycket brottsbalken). Stycket tar sikte på mindre grova fall av våldtäkt och ska enligt förarbetena användas endast i undantagsfall där omständigheterna klart avviker från vad som normalt är fallet vid denna brottstyp. Bedömningen bör i första hand utgå från vilken grad av kränkning som gärningen inneburit av brottsoffrets sexuella integritet. Hänsyn ska tas till samtliga omständigheter vid brottet. Omständigheter som bör beaktas är bl.a. den sexuella handlingens varaktighet, om handlingen varit förenad med smärta, sår eller annan kroppsskada, om det förekommit våld eller hot eller om det i övrigt förekommit förödmjukande eller förnedrande inslag. Som exempel på när andra stycket kan vara tillämpligt har angetts fall av samlag med en sovande person men där beröringen av den andre inskränker sig till att könsdelarna kommer i kontakt med varandra och där ingen penetration förekommer (se prop. 2004/05:45 s. 137 och NJA 2008 s. 482). Tillämpningsområdet har

möjligen vidgats något efter lagändringen 2018 där vissa gärningar som tidigare bedömdes som sexuellt ofredande nu omfattas av våldtäktsbestämmelsen (se prop. 2017/18:177 s. 83 f.). Tillämpningen av straffskalan för den mindre allvarliga formen av våldtäkt ska likväl vara restriktiv.

Det faktum att det såvitt bevisat inte förekommit någon penetration och karaktären på övergreppet i övrigt, liksom de lindriga skadorna, skulle kunna tala för att våldtäkten bör bedömas som mindre grov. Omständigheten att NN1 vid gärningen befann sig i en särskilt utsatt situation är emellertid försvårande. Gärningen innehåller även förödmjukande och förnedrande inslag i form av uttagandet av tampongen. Vidare, även om skadorna var lindriga, har NN1 likväl orsakats dem. Sammantaget bedömer tingsrätten att våldtäkten är att bedöma som ett brott av normalgraden.

Patrik Havander ska därmed dömas för våldtäkt av normalgraden.

Påföljd

Patrik Havander är tidigare ostraffad.

För våldtäkt av normalgraden är straffet sedan 2022 – då minimistraffet skärptes – fängelse i lägst tre år. Straffvärdet uppgår vid en sammantagen bedömning av omständigheterna (se ovan under rubriken rubricering) till straffminimum. Våldtäktsbrottets allvarliga art och det höga straffvärdet innebär att någon annan påföljd än fängelse inte kan komma i fråga.

Patrik Havander ska således dömas till tre års fängelse.

Häktning

Det finns risk för att Patrik Havander på fri fot undandrar sig lagföring eller straff. För brottet är det inte föreskrivet lägre straff än 1 år och 6 månaders fängelse och det är inte uppenbart att skäl för häktning saknas. Han ska därför kvarbli i häkte till dess fängelsestraffet kan verkställas.

Skadestånd och kvarstad

NN1 har genom brottet utsatts för en sådan kränkning att hon är berättigad till kränkningersättning. Hon ska också ersättas för annan skada som hon har orsakats genom brottet. Patrik Havander har vitsordat de av henne begärda skadeståndsbeloppen som skäligen i och för sig, liksom har han vitsordat sättet att beräkna ränta. NN1:s skadeståndsyrkande ska därför bifallas i dess helhet.

Det kan befaras att Patrik Havander genom att avvika eller genom att undanskaffa egendom kommer att undandra sig att betala skadeståndet. Den tidigare förordnade kvarstaden på så mycket av Patrik Havanders egendom att det täcker skadeståndsbeloppet jämte ränta ska därför bestå. Förordnandet om kvarstad bör dock tidsbegränsas (se bl.a. JO 1997/98 s. 66).

Övriga frågor

Patrik Havander ska, som alla som döms för brott med strängare straff än penningböter i straffskalan, betala föreskriven avgift till brottsofferfonden.

Bevisbeslagen, även beslagen av telefonerna, ska bestå tills domen vinner laga kraft.

Patrik Havander har vid utgången i målet inte rätt till ersättning för rättegångskostnader. Eftersom han fälls för brottet och då han har tillräckliga inkomster ska han betala tillbaka kostnaden för målsägandebiträdet till staten.

Målsägandebiträdet har yrkat ersättning med 107 990 kr, varav 78 517 kr för arbete (46,25 timmar). Den begärda ersättningen framstår vid en granskning av specifikationen som väl tilltagen. Det är Patrik Havander som ska betala räkningen och han ska inte betala för mer arbete än vad som har krävts. Tingsrätten bedömer att skäligt arbete för att ta tillvara målsägandens rätt i målet inte kan uppgå till mer än 10 timmar mindre än vad som gjorts gällande, dvs. ersättningen för arbete bestäms till 62 657 kr (52 338 kr för arbete och 10 319 kr för arbete helg). Ersättningsanspråket i övrigt får anses vara skäligt.

Sekretessen enligt 35 kap. 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska även fortsatt vara tillämplig på uppgifter som lagts fram vid huvudförhandlingen inom stängda dörrar och som kan röja målsägandens identitet, liksom på motsvarande uppgifter i den sekretessbelagda versionen av denna dom. Uppgifter i läkarintyg som lagts fram inom stängda dörrar och som rör målsägandens hälsa ska också omfattas av fortsatt sekretess.

Patrik Havander har varit frihetsberövad med anledning av det brott som prövats i målet. Frihetsberövandet framgår av avräkningsunderlaget.

RÄTTEN

Rådmanen Karolina Hermansson samt nämndemännen Anita Svedberg och
Charlotte Wagner

Rätten är enig.

Digitalt signerad av rådmanen Karolina Hermansson

ÖVERKLAGANDEINFORMATION

Hur man överklagar

Överklagandet ska ha kommit in till Stockholms tingsrätt senast **den 20 januari 2026**. Överklagandet ska vara skriftligt. Stockholms tingsrätt skickar det vidare till Svea hovrätt.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid så har den andra parten också rätt att överklaga, även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

Du kan använda hovrättens blankett för överklagande i brottmål: www.domstol.se/overklagande-i-brottmal. I annat fall kan du utgå från följande punkter.

1. Skriv Stockholms tingsrätt och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet. Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför. Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen till en huvudförhandling.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Stockholms tingsrätt. Tänk på att skicka det i god tid med hänsyn till postgången.

Vad händer sedan?

Stockholms tingsrätt kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet har kommit in i tid skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Svea hovrätt.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Svea hovrätt skicka brev på det sättet.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till Svea hovrätt tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning. Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att ta med allt du vill föra fram i överklagandet.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen och det är kopplat till en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall:

1. Hovrätten bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten har dömt rätt.
2. Hovrätten anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
3. Hovrätten behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
4. Hovrätten bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Mer information finns på www.domstol.se. Ta kontakt med Stockholms tingsrätt eller Svea hovrätt om du har frågor.

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 05
050106

AVRÄKNINGSUNDERLAG
2026-03-05
Stockholm

Mål nr. B 489-26

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelseid 19661013-3958	Datum för dom/beslut 2026-03-05
Efternamn Havander	Förnamn PATRIK Johan

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet

(lämna tomt om personen är fortsatt frihetsberövad)

2025-09-14	
------------	--

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska i vissa fall tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 och 27 § förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Ansvarig för avräkningsunderlaget: Malin Käll

Dok.Id 2322894

Postadress Box 2290 103 17 Stockholm	Besöksadress Birger Jarls Torg 10	Telefon 08-561 670 00 08-561 672 90 E-post: svea.avd5@dom.se Webb: www.svea.se	Telefax	Expeditionstid måndag–fredag 08:00–16:30
---	---	---	----------------	---

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress, e-postadress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se